

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปิดกั้นอบายภูมิ หมายถึง การไม่เกิดในอบายภูมิของพระโสดาบันอีกต่อไป อบายภูมิ เป็นสถานที่หลังความตายฝ่ายหุติ อันเป็นถิ่นที่สัตว์จะไปถือกำเนิดอยู่อาศัยอันปราศจากความเจริญ ไม่มีการแก้ไขเรียนรู้ ไม่มีการพัฒนา ต้องเสวยวิบากกรรมรับโทษอย่างเดียว มี ๔ ภูมิ ได้แก่ นิรยภูมิ เปตติวิสัยภูมิ อสุรกายภูมิ เปรตภูมิ โดยเฉพาะ นิรยภูมิหรือนรก เมื่อมีการกล่าวถึงย่อมไม่มีผู้ใดต้องการจะไป แต่เนื่องจากโลกปัจจุบันนี้ พัฒนาไปอย่างรวดเร็ววัตถุเจริญขึ้น ทำให้จิตใจของมนุษย์ถดถอยจากการเอื้ออาทร มีเมตตา ให้อภัยแก่กัน มนุษย์ในยุคปัจจุบันต้องดิ้นรนต่อสู้กับกาลเวลา ให้ทันต่อการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วของวัตถุทั้งหลาย จึงได้มีการกระทำทุจริตทั้งทางกาย วาจา ใจ อันเป็นเหตุนำไปสู่อบายภูมิ

อบายภูมิ ๔ เป็นภพภูมิที่น่ากลัวมาก ไม่มีความสุขความเจริญแม้แต่น้อย ไม่ว่ามนุษย์ เทวดา พรหม ไม่มีใครอยากไปล้วนกลัวว่าตายแล้ว หรือเมื่อหมดบุญแล้วต้องไปภูิสันติ หรืออุบัติในอบายภูมิ ดังที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสเปรียบเทียบให้พระภิกษุฟังว่า...“เทพทั้งหลาย เมื่อเคลื่อนจากภพของตนแล้ว ที่จะได้กลับไปเกิดเป็นเทพอีก หรือไปเกิดในภูมิที่ต่ำลงมามีจำนวนน้อย แต่เทพที่ต้องไปตกนรกมีจำนวนมาก... มนุษย์ทั้งหลายที่จุติจากมนุษย์แล้วไปเกิดในหมู่เทวดามีจำนวนน้อย ส่วนมนุษย์ที่จุติจากมนุษย์แล้วไปเกิดในนรก ไปเกิดในภูมิแห่งเปรต ไปเกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานมีจำนวนมาก...เทียบได้กับจำนวนฝุ่นที่ปลายเล็บกับผืนดินทั้งปฐพี ฉะนั้น”^๑ ดังนั้นแม้ว่าจะได้สั่งสมบุญไว้มากก็ไม่ได้รับประกันว่า จะสามารถประสบสุขชั่ววันรันดร์ ไม่ต้องกลับไปสู่อบายภูมิ พระพุทธองค์จึงได้ทรงชี้แนะหนทางในการปิดกั้นการไปสู่อบายภูมิอย่างเด็ดขาดโดยการก้าวล่วงจากความเป็นปุถุชนสู่ความเป็นพระอริยะ

พระอริยะ คือ ท่านผู้ไกลจากกิเลส หมดจากโลภะ โทสะ โมหะ หรือกำจัด ความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้ลดน้อยเบาบางลง จนกระทั่งเป็นอริยะอย่างสูงสุด คือเป็นพระอรหันต์ ซึ่งหมดกิเลสทั้ง ๓ อย่าง เป็นผู้ประเสริฐสูงสุด^๒ ในพระพุทธศาสนาแบ่งพระอริยบุคคลเป็น ๔ ชั้น คือ ๑) พระโสดาบัน ๒) พระสกทาคามี ๓) พระอนาคามี ๔) พระอรหันต์ การเป็นพระอริยบุคคล ไม่

^๑ ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๑๗๘/๖๕๓-๖๕๔.

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง**, พิมพ์ครั้งที่ ๖๓, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓.

อุบัติในอสังขสัจจภูมิและอบายภูมิ ในแต่ละชั้นของพระอริยะย่อมหลุดพ้นจากภพภูมิต่างๆ ใน ๓๑ ภูมิตามลำดับขั้นของความเป็นพระอริยะ ดังนี้คือ

๑) พระโสดาบัน ปิดกั้นอบายภูมิ ๔ จะปฏิสนธิในมนุษยภูมิหรือเทวภูมิที่ชาติขึ้นอยู่กั
ประเภทของความเป็นพระโสดาบัน แต่ไม่เกิน ๗ ชาติก็จะเป็นพระอรหันต์

๒) พระสกทาคามี กลับมาเกิดในมนุษยภูมิหรือเทวโลกอีกเพียงครั้งเดียว

๓) พระอนาคามี ด้วยอำนาจแห่งโลกุตตรภูมิ ไม่มาถึงกำเนิดในกามาวจรภูมิอีก แต่จะ
ไปอุบัติในพรหมโลกชั้นสุทธาวาส แล้วปรินิพพานในชั้นนั้น^๓ (ไปอุบัติในพรหมโลกชั้นสุทธาวาส
เท่านั้น)

๔) พระอรหันต์ เมื่อสิ้นชีวิตแล้วจะไม่กลับมาเกิดในภพภูมิใดอีก

สำหรับปุถุชนหรือคฤหัสถ์กับบรรพชิตหลุดพ้นจากภพภูมิต่างๆ ได้เหมือนกัน
ตามลำดับขั้นของความเป็นพระอริยะเช่นเดียวกัน

พระโสดาบัน แปลว่าผู้เข้าถึงกระแสนิพพาน ปิดกั้นอบายภูมิ ๔ แล้ว เมื่อสิ้นอายุขัยจัก
ไม่ไปเกิดในอบายภูมิ ๔ อีกต่อไป พระโสดาบันมีความเป็นอยู่เหมือนกันกับคนทั่วไป เพราะยังมี
ความโลภ โกรธ หลงอยู่ ยังมีครอบครัว มีลูกหลานอยู่ เช่น นางวิสาขา เป็นพระโสดาบันตั้งแต่วัย
เป็นเด็ก เมื่อโตเป็นสาวได้แต่งงาน ให้กำเนิดลูกชาย ๑๐ คน เมื่อนางไปวัดก็จะมีทั้งลูกทั้งหลานไป
ด้วย คนทั้งหลายก็จะถามว่า “นางวิสาขาคนไหน”^๔ นี้อย่อมแสดงให้เห็นว่าพระโสดาบันนั้นก็
เหมือนกับคนทั่วไป อย่างแยกไม่ออก

การปิดกั้นอบายภูมิของพระโสดาบันนั้น ในการก้าวล่วงความเป็นปุถุชนเข้าสู่ความเป็น
พระโสดาบันเพื่อปิดกั้นอบายภูมิ ปุถุชนต้องดำเนินตามหลักปฏิบัติที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าได้ทรงวางไว้อย่างมุ่งมั่นและตั้งใจ ไม่ย่อท้อแม้จะพบอุปสรรคต่างๆก็ไม่ยอมถอยแม้จะต้องถว
ชีวิต เพื่อก้าวผ่านจากโลกียธรรมเข้าสู่โลกุตตรธรรมบรรลุเป็นพระโสดาบันปิดกั้นอบายภูมิทั้ง ๔ ได้
อย่างเด็ดขาด ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในแฉ่นสอรรถมว่า “เรามีนรกสิ้นแล้ว มีกำเนิดสัตว์
ดิรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรตสิ้นแล้ว มีอบาย ทุกคติ และวินิบาตสิ้นแล้ว เราเป็นโสดาบัน”^๕

ฉะนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่
จะศึกษาการปิดกั้นอบายภูมิของพระโสดาบันในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท เพื่อใช้เป็นแนวทางใน
การปฏิบัติของสรรพสัตว์ทั้งหลายที่กล่าวการที่จะต้องตบอบายภูมิได้ปฏิบัติได้ถูกต้องตรงตามหลักคำ
สอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

^๓ ชุ.อิตติ.อ. (ไทย) ๑/๔/-/๖๐๐.

^๔ ชุ.อุ. (ไทย) ๒๕/๗๘/๓๔๐.

^๕ ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๐๐๖/๕๐๘-๕๐๙.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาอบายภูมิในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาพระโสดาบันในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์การปิดกั้นอบายภูมิของพระโสดาบันในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ อบายภูมิในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๒ พระโสดาบันในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ การปิดกั้นอบายภูมิของพระโสดาบันในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็นสองส่วน คือ ขอบเขตด้านเอกสารเพื่อกำหนดเอกสารที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอบเขตด้านการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาประเด็นหัวข้อต่างๆ ที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งเอกสารสำหรับการวิจัยออกเป็น ๒ ส่วน คือ เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่พระไตรปิฎก อรรถกถาและปกรณ์วิเสสโดยผู้วิจัยเลือกใช้เพียงคัมภีร์ต่อไปนี้

๑) พระไตรปิฎก ผู้วิจัยใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ ฉบับที่ตีพิมพ์เมื่อ เดือนมิถุนายน ๒๕๓๙

๒) อรรถกถา ผู้วิจัยใช้อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลัก แต่เนื่องจากอรรถกถาดังกล่าวยังไม่ได้แปลครบทุกคัมภีร์ ดังนั้นอรรถกถาที่เกี่ยวข้องใดไม่ปรากฏในฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงจะใช้อรรถกถาภาษาไทยจากพระไตรปิฎก และอรรถกถาแปล ชุด ๙๑ เล่ม ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๗/๒๕๕๖

๓) ปกรณ์วิเสส ผู้วิจัยใช้ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค ฉบับแปลโดยสมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) พิมพ์เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๕๑ และฉบับแปลโดยอาจารย์สิริ เพ็ชรไชย ฉบับพิมพ์เมื่อ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ และปกรณ์วิเสสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ผู้วิจัยใช้เอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของพระเถระ นักปราชญ์ ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาเรื่อง การปิดกั้นอบายภูมิของพระโศดบัน โดยอาศัยข้อมูลคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท ในส่วนคำอธิบายเพิ่มเติม นำมาจากอรรถกถา ฎีกา ปกรณ์วิเสสของนิกายเถรวาทที่เกี่ยวข้อง เช่น คัมภีร์วิสุทธิมรรค คัมภีร์อภิธรรมมัตถสังคหะ เนตติปกรณ์ หนังสือ เอกสาร ตำรา ผลงานทางวิชาการ และรายงานการวิจัยต่างๆ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องสำหรับการศึกษาอบายภูมิ ว่าด้วยนรกภูมินั้น ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะที่ปรากฏในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช ๒๕๓๙ ฉบับที่ตีพิมพ์เมื่อ เดือนมิถุนายน ๒๕๓๙เท่านั้น

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ อบายภูมิ หมายถึง ภูมิกำเนิดที่ปราศจากความเจริญ มี ๔ อย่าง คือ ๑) นิรยะนรก ๒) ตีรจณานิโยนิ กำเนิดตี่รจณาน ๓) ปิตติวิสัย ภูมิแห่งเปรต ๔) อสุรกาย พวกอสุรกาย

๑.๕.๒ การปิดกั้นอบายภูมิ หมายถึง การไม่เกิดในอบายภูมิของพระโศดบันอีกต่อไป

๑.๕.๓ พระโศดบัน หมายถึง ผู้ถึงกระแสที่จะนำไปสู่พระนิพพาน

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเอกสารออกเป็นสองส่วน คือ เอกสารชั้นปฐมภูมิ ประกอบด้วยคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา และปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค และเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ เอกสารทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันผู้วิจัยได้ทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเผยแพร่ตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นต้นมา มีรายละเอียดดังนี้

๑.๖.๑ เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ที่เกี่ยวข้อง

๑) คัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ เล่ม ๑๔ ข้อ ๒๙๐ หน้า ๓๕๐ พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ ว่าด้วย อบายภูมิ มีเนื้อความกล่าวถึงอบายภูมิ มีกล่าวความตอนหนึ่งว่า สตรีหรือบุรุษก็ตาม เป็นผู้ฆ่าสัตว์ เป็นคนหยาบซ้ำ มีมือเปื้อนเลือด ฝักใฝ่ในการประหารชีวิต ไม่มีความกรุณาในสัตว์ทั้งหลาย หลังจากตายแล้ว เขาจึงไปเกิดในอบาย ทคติ วินิบาตและนรก^๒

๒) คัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ เล่ม ๓๒ ข้อ ๒๓ หน้า ๒๖๔ พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน ว่าด้วย อบายภูมิ มีเนื้อความกล่าวถึง

^๒ ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๙๐/๓๕๐.

อบายภูมิ สรุปได้ความตอนหนึ่งว่า บุคคลผู้เกิดเป็นมนุษย์ มีจิตประทุษร้ายเปียดเบียนสัตว์เพียงตัวเดียว จะต้องเกิดยัง อบายภูมิ เพราะจิตประทุษร้ายนั้น^๗

๓) คัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ เล่ม ๑๑ ข้อ ๒๔๑ หน้า ๒๘๖ พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค ว่าด้วย พระโสดาบัน มีเนื้อความกล่าวถึงพระโสดาบัน สรุปได้ความตอนหนึ่งว่า พระโสดาบัน ๑. เป็นผู้ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า ๒. เป็นผู้ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรม ๓. เป็นผู้ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ ๔. เป็นผู้ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ ที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท อันท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกค้นหาและทมิฬครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ^๘

๔) คัมภีร์อรรถกถา ในคัมภีร์พระไตรปิฎกอรรถกถาภาษาไทย แปล ชุด ๙๑ เล่ม ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ ๗/๒๕๕๖ เล่ม ๓ หน้า ๔๖๖ พระสูตรตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ปัญจก-ฉกกนิบาต อรรถกถาพจนานุกรม มีเนื้อความกล่าวถึงอบายภูมิ สรุปได้ความตอนหนึ่งว่า “บุคคลผู้พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก”^๙

๕) คัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค มีเนื้อความกล่าวถึงพระโสดาบัน สรุปได้ความตอนหนึ่งว่า “แม้ท่านยังเป็นผู้ประมาทอยู่มาก ท่านก็จะเร่ร่อนท่องเที่ยวไปใน (โลก) เทวดาทั้งหลาย และใน (โลก) มนุษย์ทั้งหลาย เพียง ๗ ครั้ง (๗ชาติ) แล้วจะเป็นผู้สามารถทำที่สุดทุกข์ได้”^{๑๐}

๑.๖.๒ เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่เกี่ยวข้อง

๑) พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). ได้ให้ความหมายของ นรก ไว้ว่า เหวแห่งความทุกข์ที่อันไม่มีความสุขความเจริญ ภาวะเร่าร้อนกระวนกระวาย ที่ไปเกิดและเสวยความทุกข์ของสัตว์ผู้ทำบาป เป็นอบายอย่างหนึ่งใน ๔ อย่าง คือ นรก ตีรจฉาน เปรต และอสุรกาย

๒) พระภวนาพิศาลเมธี วิ. (ประเสริฐ มนต์เสวี) กล่าวถึงการปิดอบายภูมิไว้ในหนังสือ วิปัสสนาภาวนา ที่ไม่ได้เขียนไว้ในพระไตรปิฎกว่า อบายภูมิ คือ ถิ่นที่สัตว์จะไปถือกำเนิดอยู่อาศัยอันปราศจากความเจริญ (ไม่มีการแก้ไขเรียนรู้ ไม่มีการพัฒนา ต้องเสวยวิบากกรรมรับโทษอย่างเดียวมี ๔ ภูมิ ตีรจฉาน เปรต อสุรกาย นรก^{๑๑}

๓) พระพรหมโมลี (วิลาศ ฉานวโร) ได้กล่าวถึง ตีรจฉานภูมิ เปตติวิสัยภูมิ อสุรกายภูมิ นรยภูมิ ในหนังสือ กรรมที่ปี เล่ม ๑ พอสรุปได้ว่า ตีรจฉานภูมิ โลกของสัตว์ผู้ไปโดย

^๗ ขุ.อป. (ไทย) ๓๒/๒๓/๒๖๔.

^๘ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๔๑/๒๘๖-๒๘๗.

^๙ อ.ป.ญก.อ. (ไทย) ๓/-/๔๖๖.

^{๑๐} พระพุทธโฆสะจารย์, คัมภีร์วิสุทธิมรรค, แปลโดย สมเด็จพระพุทธปาโมกข์ (อาจ อาสภมหาเถระ). พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพรส จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๓๗.

^{๑๑} พระภวนาพิศาลเมธี วิ. (ประเสริฐ มนต์เสวี), วิปัสสนาภาวนา ที่ไม่ได้เขียนไว้ในพระไตรปิฎก, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์, ๒๕๕๘), หน้า ๒๖๙-๒๗๐.

ขวาง ภูมิที่บุคคลผู้มีใจบาปหยาบเข้า ประกอบอกุศลกรรมบถแล้วถูกชักนำไปเกิด เปตติวิสัยภูมิ ภูมิอันเป็นที่อยู่ของเหล่าสัตว์ที่ห่างไกลจากความสุขสบาย ประสบทุกขเวทนา เพราะความอยากอาหารเป็นส่วนมาก และกล่าวถึงเปรตประเภทต่างๆ ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา อสุรกายภูมิ ภูมิเป็นที่อยู่ของเหล่าสัตว์อันปราศจากความแช่มชื่นร่าเริง ประสบทุกขเวทนาเพราะความกระหายน้ำเป็นส่วนมาก นิรยภูมิ ภูมิที่ปราศจากความสุขสบายโดยสิ้นเชิง ได้รับความทุกข์ทรมานโดยวิธีต่างๆ ผิดแผกแตกต่างกันไป^{๑๒}

๔) **พระพรหมโมลี** (วิลาศ ญาณวโร) ได้กล่าวถึงการเจริญวิปัสสนา ในหนังสือ ภาวนาที่ปณี พอสรุปความได้ว่า การเจริญวิปัสสนา เพื่อบรรลุนิพพานบุคคลชั้นโสดาบัน สามารถประหารกิเลสให้ขาดไปจากจิตสันดานได้บางประการ สามารถปิดอบายภูมิได้อย่างเด็ดขาด และบุคคล ๔ จำพวกที่ปิดอบายภูมิไม่ได้ ว่าด้วยพระอริยบุคคลชั้นสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์เป็นต้น

๕) **พระพรหมคุณาภรณ์** (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้แสดงทัศนะโสดาปัตติมรรคไว้ในหนังสือ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ประมวลศัพท์ว่า ทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล คือความเป็น พระโสดาบัน ญาณ หมายถึง ความรู้เป็นเหตุละสังขโยชน์ ๓ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลสัพพตปราคาส^{๑๓}

๑.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑) **พระครูใบฎีกาเฉลิม อริยวิโส** (คำเชื้อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์บุพเพตพลีที่ปรากฏในคัมภีร์โบลานในล้านนา : กรณีศึกษาคัมภีร์เปตตพลีฉบับหลวงราชสันฐาน” พบว่า มาจากเหตุการณ์ที่พระเจ้าพิมพิสารได้ทรงกระทำไว้เป็นแบบอย่างในสมัยพุทธกาล หลักการทำบุญบุพเพตพลีของชาวล้านนาที่ปรากฏในคัมภีร์ ส่งผลต่อสังคมล้านนา คือทำหน้าที่เป็นเครื่องมือควบคุมทางสังคมโดยการยกเรื่องอบายภูมิมาเสนอให้สังคมได้รับรู้^{๑๔}

๒) **พระครูวิศิษฎ์วิหารคุณ** (ฉลาด อาภสโร) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์นิรยภูมิในพระพุทธศาสนาเถรวาท” พบว่า พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่สอนเรื่องกรรมกรรมสามารถที่จะทำให้สัตว์โดยเฉพาะมนุษย์เรากลายสภาพเป็นอะไรก็ได้คือทำให้ไปสู่ทุกคติ ได้แก่ ไปเกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉาน เป็นเปรต เป็นสัตว์นิรยภูมิ เป็นอสุรกายก็ได้ ซึ่งชีวิตในสังขารหานิรยภูมิ สัตว์มีร่างกายพิกลพิการต่างๆ รูปร่างแปลก พิลึก เช่น บางคนมีหัวเป็นควาย เป็นต้น นิรยภูมินี้

^{๑๒} พระพรหมโมลี (วิลาศ ญาณวโร), **กรรมที่ปณี เล่ม ๑**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ๒๕๔๕), หน้า ๕๒๕-๕๔๔.

^{๑๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๔๖๔.

^{๑๔} พระครูใบฎีกาเฉลิม อริยวิโส (คำเชื้อ), “ศึกษาวิเคราะห์บุพเพตพลีที่ปรากฏในคัมภีร์โบลานในล้านนา : กรณีศึกษาคัมภีร์เปตตพลีฉบับหลวงราชสันฐาน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

ร้อนแรงกว่าไฟในโลกมนุษย์มากมายนักแม้ถูกไฟเผาไหม้แล้วก็ไม่ตายเพราะผลแห่งกุศลกรรมที่ได้กระทำไว้ตั้งแต่ยังเป็นมนุษย์^{๑๕}

๓) พระสุพจน์ กลยาณธมโม (ภาพสิงห์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาความเชื่อเรื่องบุญและบาปในเทศนาพระมาลัยสูตรที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” พบว่า บุญและบาปในพระพุทธศาสนาเถรวาท บุญและบาปมี ทางกาย วาจา ทางใจ ทุกคติของบุคคลผู้ทำบาปเมื่อสิ้นชีวิตจากมนุษย์ มีทางไป ๔ ทางได้แก่ นรก เปรต อสุรกาย และสัตว์ดิรัจฉาน^{๑๖}

๔) นายเสกสรร ศุภแสง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาหลักการปฏิบัติเพื่อการบรรลุธรรมในทีฆนขสูตร” พบว่า ทีฆนขสูตรเป็นพระสูตรที่พระพุทธองค์ทรงแสดงแก่ทีฆนขปริพาชกเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติเพื่อการบรรลุธรรม ว่า เหตุปัจจัยที่นำไปสู่การบรรลุธรรม คือ ข้อปฏิบัติตามมรรคมงคล ๘ เริ่มจากสัมมาทิฐิ อันเกิดจากปรโตโฆสะและโยนิโสมนสิการ ด้วยการละทิฐิอันเป็นเหตุให้เกิดวิวาท โดยการปฏิบัติตามสติปัฏฐาน ๔ เจริญวิปัสสนา พิจารณาเห็นกฎไตรลักษณ์ คือ ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ทีฆนขปริพาชก เกิดดวงตาเห็นธรรม บรรลุเป็นพระโสดาบัน^{๑๗}

๕) พระมหามินา ถาวโร (ไชยอุด) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาการบรรลุธรรมของพระวังคีสเถระ” พบว่า การบรรลุธรรม คือการรู้แจ้งในอริยสัจ ๔ โดยการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา เจริญสมถและวิปัสสนา หรือการเจริญสติปัฏฐาน ๔ ด้วยการกำหนดรู้ กาย เวทนา จิต และธรรม เป็นการกำหนดรู้ในรูป-นามชั้น ๕ ให้เห็นเป็นไตรลักษณ์ตามความเป็นจริงในอารมณ์ปัจจุบัน เมื่อวิปัสสนาญาณแก่กล้า ผู้ปฏิบัติสามารถละสังโยชน์ และอนุสัยต่างๆ สามารถบรรลุมรรค ผล นิพพาน สำเร็จเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา^{๑๘}

จากการศึกษางานวิจัย จะเห็นว่าผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องอบายภูมิ ภูมิต่างๆ ใน อบายภูมิเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่ปรากฏว่า ได้มีการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารเรื่องการปิดกั้นอบายภูมิ เพียงแต่กล่าวพาดพิงถึงไว้ในงานวิจัยบางเรื่อง แม้งานวิจัย เรื่อง “ศึกษาความเชื่อเรื่องบุญและบาปในเทศนาพระมาลัยสูตรที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” โดย พระสุพจน์ กลยาณธมโม (ภาพสิงห์) กล่าวถึง ความเชื่อเรื่อง เรื่องบุญและบาปใน

^{๑๕} พระครูวิศิษฐ์วิহারคุณ (ฉลาด อาภสฺสโร), “ศึกษาวิเคราะห์นิรยภูมิในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๑๖} พระสุพจน์ กลยาณธมโม (ภาพสิงห์), “ศึกษาความเชื่อเรื่องบุญและบาปในเทศนาพระมาลัยสูตรที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๑๗} นายเสกสรร ศุภแสง, “ศึกษาหลักการปฏิบัติเพื่อการบรรลุธรรมในทีฆนขสูตร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

^{๑๘} พระมหามินา ถาวโร (ไชยอุด), “ศึกษาการบรรลุธรรมของพระวังคีสเถระ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

พระพุทธศาสนาเถรวาท บุญและบาปมี ทางกาย วาจา ทางใจ ทุกติของบุคคลผู้ทำบาปเมื่อสิ้นชีวิตจากมนุษย์ มีทางไป ๔ ทางได้แก่ นรก เปรต อสุรกาย และสัตว์ดิรัจฉาน จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา วิจัยเรื่อง การปิดกั้นอบายภูมิของพระโสดาบันในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ดังกล่าวแล้ว

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

๑.๗.๑ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี-ไทย อรรถกถา และคัมภีร์ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค

๑.๗.๒ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๗.๓ เรียบเรียงข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องกับคัมภีร์พระไตรปิฎก

๑.๗.๔ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปให้ตอบปัญหาการวิจัยที่ตั้งไว้

๑.๗.๕ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

๑.๗.๖ แก้ไข ปรับปรุง นำเสนอผลงาน

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบอบายภูมิในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๘.๒ ทำให้ทราบพระโสดาบันในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๘.๓ ทำให้ทราบการเจริญวิปัสสนาเพื่อการปิดกั้นอบายภูมิของพระโสดาบันในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท